

REDACTIEZEILBOOT

WATERKAMPIOEN
de Marina

KALER EN

TEKST GIJS LONING | FOTO'S BART HAUTVAST | JAN FRATERMAN | GIJS LONING

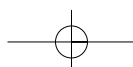
Goed, onze Marina zal dit jaar niet meer varen: gaten in de gangen, gebroken spanten, wrangen waarvan de waterdoorvoergaten gewoon zijn opgelost en kielbouten die ooit winterworteldik waren. Moeten we nog wel aan een dergelijke klus beginnen? We stellen een rampscenario op: alle redacteurs moeten de handen laten wapperen.

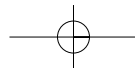
Slechter worden kan het niet.' Met deze woorden besloot Marina-beheerder en redacteur Jan Briek een tijdje terug een lange redactievergadering over ons tijdelijk niet zo varende monument. Tijdens deze vergadering – tegenwoordig dopen we de vergaderruimte om tot Warroom als het over de Marina gaat – werd een snood plan gesmeed om er voor te zorgen dat ons varende monument met een dik jaar weer te water kan worden gelaten (pin ons er niet op vast). Iedereen gaat twee dagen per maand 'verplicht' klussen onder de deskundige leiding van opperrestaurateur Benno Rexwinkel. En onze hoofdredacteur mag op zoek naar die pot geld onder aan de regenboog om de restauratie te bekostigen.

BOOT SLOPEN

Voorlopig zijn we nog lang niet toe aan restaureren. De eerste paar weken zijn we nog druk doende de boot met het lichtblauwe dek verder te 'slopen'. In de vorige aflevering van deze Marina-serie schreven we al over het afschrapen van verf rond de rotte plekken die Benno had uitgezocht. Nu hoeven we niet meer op een haaltje meer of minder te kijken: het héle schip moet kaal. Jan Briek heeft zich al een keer goed vastgebeten aan bakboordzijde en daarvan het hele onderwaterschip kaal gehaald. Nu is het de beurt aan vier vrouwelijke redacteurs – Karen Meirik, Yvonne Rietveld, Katja Staring en Jeannine van Tienen – om hun verfafkrabkwaliteiten te tonen.

Het afkrabben van de lagen antifouling op het onderwaterschip is een stevige klus die Karen en Yvonne voor hun rekening nemen, terwijl Jeannine en Katja het gedeelte boven water doen. Het warm stoken en afbranden doen we met elektrische branders. Het merkwaardige feit doet zich voor dat dame  en veel sneller lijkt te werken dan dame twee. Na wat plagerige opmerkingen van het mannenvolk wordt de verklaring al snel gevonden: de wattage van de branders verschilt. Om verdere ergernis te voorkomen, springt Jan in de auto op weg naar de lokale doe-het-zelfzaak om daar een brander aan te schaffen met een hoger wattage (zie kader). Het afkrabben van de witte verf gaat een stuk makkelijker, daar is geen heel hete brander voor nodig.

VERPLICHTE KLUSDIENTST

KALER EN...

1,2 en 4 De vrouwelijke redacteurs zijn aan het schrappen.

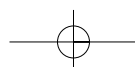
3 Karen en Jan op zoek naar de bouten waarmee de putting-ijzers vast zitten.

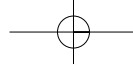
5 Het grootschootblok is een sta in de weg, dus... eruit met dat ding!

ONMOGELIJK GEPRIEGEL

Terwijl de romp kaler en kaler wordt, begin ik – Gijs Loning – met het verwijderen van het dekbeslag. Het leuke van deze klus is dat alles wat aan dek zit, onderdek is geborgd. Vooral onder het achterdek is de werkruimte erg klein en is het een onmogelijk gepriegel om de kleine moertjes van de achterverstaging los te krijgen. Het is er donker en alleen op gevoel kunnen de moertjes met een ringsleutel, maat 8, worden losgewurmd. Ruimte voor een ratel is hier niet, dus moet ik elke keer de sleutel eraf halen om vervolgens weer een paar millimeter te kunnen draaien. Verder verdwijnen van het achterdek de kikkers en die ene centraal geplaatste bolder. Inmiddels is Jan teruggekomen en bezig de genuarails los te halen. Twaalf schroeven per kant die goed vastzitten. In de kuip haal ik het prachtig verchromde grootschootblok los waarmee een sta-in-de-weg is verdwenen. Ook de kuipbanken mogen weg. Het half vergane multiplex en de schrootjes zijn niet opgewassen tegen een stevige houten hamer. Aan weerszijde van de kuipbanken zitten twee lieren. Van bovenaf is het lastig te zien hoe ze gedemonteerd moeten worden. Meestal zit er in het hart van een lier een dikke schroef of bout waarmee je het bovenste gedeelte scheidt van het onderste gedeelte. Bij deze lieren werkt het iets anders en moet eerst een borgveer worden losgehaald. Daarna kan ik de trommel zo van het huis trekken. Wel oppassen dat de nokjes en veertjes me niet om de oren schieten. Tot slot schroef ik de

REDACTIEZEILBOOT

vrijgekomen schroeven los waarmee de lier aan dek vastzit. Of we de lieren ooit weer terugplaatsen, valt nog te bezien. Jan vindt dat er eigenlijk een paar koperen lieren op onze oude Volksboot horen te zitten en daar is iets voor te zeggen.

Wat ruikt het heerlijk naar hout en verbrande verf

Jan is inmiddels opgeschoven naar de punt en is daar bezig het roestvast stalen stevenbeslag los te schroeven. Van binnenuit heeft hij een handje nodig, de bouten worden door moeren geborgd. In de kajuit is het warm – worden sauna's ook niet van grenen gemaakt? – en ruikt het heerlijk naar hout en verbrande verf. Door de kieren zie ik hoe Yvonne en Karen met een geconcentreerde blik zitten te schrapen. Op mijn rug liggend worstel ik me een weg naar de punt. Herhaaldelijk prikken kleine spijkertjes, spanten en einden van kielbouten in mijn rug. Eenmaal bij de moeren hoef ik alleen maar tegen te duwen en te wachten tot Jan de bouten eruit heeft gedraaid. Jan klaar, ik terug naar een ruimer stuk van de boot. Onderweg kom ik nog twee moeren tegen waarvan ik schat dat ze van de bolder op het voordek zijn. 'Die kunnen dus los', denk ik. Zo gepiept. Net als ik mijn hoofd om de hoek van de kajuitdeurtjes steek, zie ik hoe Jan een buiting over het dek maakt. Hij wilde zich optrekken aan de bolder die aan dek stond en nu zijn rechterhand siert. 'Ja, die heb ik losgeschroefd', zeg ik verontschuldigend. Ben allang blij dat hij niet naar beneden geduvel is.

- 1 Ook de bakstagspanner moet van dek.
- 2 Het stevenbeslag is al verdwenen. Wat overblijft, zijn de prachtige verhaalklammes.
- 3 Binnen zitten de puttingijzers met schroeven en dikke bouten vast. De moeren lossen, is in een wip gebeurd.
- 4 Gerhard-Paul legt de kielbouten bloot.
- 5 Erg handig zo'n accuboorschroefmachine. Het bespaart een lamme arm.

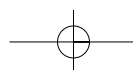

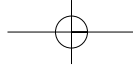
IETS TE ENTHOUSIAST

Binnenin is na de eerste keer klussen niet veel meer los te schroeven. Wat resten zijn de vier puttingijzers die onderdeks met een aantal schroeven en twee bouten per putting vastzitten. Deze bouten zijn kennelijk te lang, want een deel van het schroefdraad is opgevuld met blokjes hardweefsel. Het loshalen van de moeren is in een vloek en zucht gebeurd. De blokjes hardweefsel zitten zo vast dat ze alleen met een beitel kunnen worden losgekapt. Aan de buitenzijde zijn Karen en Jan bezig het andere uiteinde van de bouten te vinden voor we de puttings van dek kunnen verwijderen. We zijn volgens Benno iets te enthousiast, want wanneer we later het dek eraf zullen halen, glijdt het gewoon over de puttings heen.

Wat wel moet verdwijnen, zijn de lelijke kunststof rookglazen ramen die met een oneindige hoeveelheid schroeven en kit vastzitten. Met een accuschroefboormachine schroef ik de vijfenveertig schroefjes per raam los, maar daarna blijft het raam er nog muurvast inzitten. De kitrand – stofverf als je mij vraagt – doet zijn werk. Een goed stuk gereedschap hiervoor is een geslepen paletmes, jawel uit de keuken, of een plamuurmes.

Met al het beslag van dek verwijderd, wordt het tijd om de messing schuurlijst rond de Marina weg te halen. Met een klein schroevendraaiertje draait Yvonne de kleine messing schroefjes uit het hout. Sommige zitten zo vast, dat het sleufje in het kopje eerder de geest geeft, dan dat de schroef wil loskomen. Dat wordt uitboren. Nadat van beide kanten de lijst is verwijderd – helaas beide in drieën – moeten we de onderliggende houten stootlijst loskrijgen.

6 Voordat de lieren van dek kunnen, moeten ze eerst uit elkaar worden gehaald.

7 De motorsteun moet verdwijnen; die hoort er origineel niet op.

8 Het roer wordt uit de vingerlingen getild.

Hé, een glasmat die bij aanraken bijna verpulvert

Ook deze lijst zit weer met talloze schroeven vast. Het leukste gedeelte komt nog: al deze schroeven liggen verzonken en zijn afgedopt. Zaak dus om eerst al die dopjes eruit te halen. Jan en ik denken in de weer te moeten met een beitel. Benno heeft echter een andere, doeltreffender techniek. 'Je draait gewoon een schroef in het dopje. Dit schroefje draai je net zo lang door totdat hij op de onderliggende schroef stuit. Omdat de schroef niet verder kan, zal hij bij het doordraaien zijn kracht niet naar binnen uitoefenen, maar juist naar buiten, en zal hij als een soort kurkentrekker het dopje naar

buiten werken', legt hij uit. Vakmanschap is meesterschap. Bij de meeste doppen werkt deze methode feilloos, maar er blijven er ook die met veel geduld uit de lijst gepulkt moeten worden. De onderliggende schroeven losdraaien is een peulenschil, maar de stootlijst gaat niet los. Met een plamuurmes steekt Jan de kitrand die tussen stootlijst en romp zit een stukje los, met als gevolg dat de stootlijst breekt. De stootrand wordt eigenlijk alleen door dikke lagen blanke lak bij elkaar gehouden. En zo hebben we na een half uur een stapel van stukjes stootlijst van tien centimeter. Het gaafste dient later als mal voor de nieuwe stootlijst. Onder de stootlijst komen we nog een strook van vier centimeter glasvezelmatten tegen. Deze moet er al een tijd zitten, want bij aanraken verpulvert het bijna.

Voordat we het dek van de romp kunnen scheiden, is er nog een onderdeel dat we moeten loshalen: de voetlijst. Onder de voetlijst liggen de bouten verborgen die het dek aan de romp verbinden. Ook hier afgedopte schroeven. Bij de veel hogere voetlijst kan ik de houten dopjes wel uitboren. Dopje eruit, schroefje los. Mooi niet dus! Elk gat is volgegoten met bruislijm waardoor de sleuf van elke schroef met een priem moet worden opgespoord en vrijgemaakt. Een karwei waar we aan het einde van een dag klussen niet meer aan moeten beginnen. Eerst weer wat goede moed verzamelen... ☹

FÖHNTECHNIEK

Een haarföhn hebben de meeste mensen wel in huis. Toch heeft het geen zin om daarmee verf af te branden. Een goed exemplaar heeft ongeveer een vermogen van 1.800 watt en bereikt een temperatuur van maximaal 120 °Celsius. Dat is echt te weinig. Verföhns, ofwel heteluchtpistolen, doen het wat wattage betreft niet veel beter. Wij hebben er drie in gebruik die variëren van 1.600 tot 2.300 watt. De temperatuur van een heteluchtpistool ligt op maximaal ongeveer 650 °Celsius. Een zwaardere exemplaar doet het werk doorgaans sneller dan een lichter exemplaar.

De meeste heteluchtpistolen hebben een regelbare temperatuurinstelling waarbij de laagste temperatuur 50 °Celsius is. Met een heteluchtpistool kun je dus wel je haar drogen! (al wordt dit afgeraden op de apparaatsticker).

Tijdens het afbranden kunnen rechtshandigen (of: 'rechtskrabbers') het best van rechts naar links werken. Je stookt steeds links een stuk warm waarna je met de krabber de verf loshaalt, onder tusschen schuif je de brander weer een stukje op en verwarm je vast een nieuw stuk voor; krabben en verwarmen tegelijkertijd. Zo kun je mooi geleidelijk doorwerken.

TIP Een heteluchtpistool is ook erg handig in de keuken: om een mooi knisperend korstje te maken op een crème brûlée.

> Föhnen doen Jeannine en Katja van rechts naar links, want dan kunnen ze tegelijk krabben én voorverwarmen.

FOTO: JAN FRATERMAN

